

УДК 37.011.3:811.111-051]:331.54
DOI: 10.24144/2524-0609.2022.50.73-76

Деркач Світлана Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедра англійської мови та методики її навчання

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

svitlanaderkac17@gmail.com

http://orcid.org/0000-0002-8444-0745

МЕТОД ПРОЕКТІВ У НАВЧАННІ ПРАКТИЧНОЇ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю в теоретичному осмисленні досвіду використання методу проектів у навчанні граматики англійської мови, якому характерна практична роль, і є ефективним у підготовці інтелектуального потенціалу майбутніх учителів англійської мови для подальшої професійної діяльності у закладах освіти. Мета статті полягає у дослідженні актуальності та ефективності методу проекту в навчанні граматики англійської мови на основі теоретичного аналізу та емпіричного дослідження. Здійснено теоретичний аналіз методу проектів як дієвої технології навчання граматики англійської мови; формування цілісного знання щодо застосування методу проектів у навчанні граматики англійської мови стало можливим завдяки використанню методу синтезу; за допомогою порівняння, узагальнення, спостереження та опитування з'ясовано, що метод проектів підвищує мотивацію у студентів до навчання, до предмету дослідження, поглиблює знання граматичного матеріалу, формує дослідницькі навички роботи над темою проекту та вміння публічного виступу.

Ключові слова: метод проектів, проект, прагматичне навчання, навчання у взаємодії, граматика англійської мови

Вступ. Гуманістична парадигма сучасної освіти передбачає оволодіння майбутніми вчителями іноземних мов професійними компетентностями, тому на сучасному етапі безперервно відбувається пошук оптимального змісту навчання, методів, форм підготовки майбутніх учителів іноземних мов на факультетах іноземних мов у вищих закладах освіти України.

Однією з найважливіших задач факультетів іноземних мов, які готують вчителів іноземної мови – підвищити рівень практичного володіння іноземною мовою та забезпечити якісну філологічну і методичну підготовку майбутніх учителів іноземних мов. При цьому мовна і методична підготовка студентів повинна будуватися таким чином, аби майбутній учитель зміг навчати школярів практичному володінню мовою. Професійна підготовка студентів повинна базуватися на наукових основах, на знаннях тих вимог, які вимагає сучасне суспільство від професійної діяльності вчителя нового покоління для нової школи.

Значними труднощами у підготовці студентів є комплексне поєднання теоретичної і практичної підготовки студентів. В результаті цього у випускників недостатньо формуються професійно важливі вміння та навички, які необхідні вчителю середньої школи. Тому процес адаптації випускників до конкретних умов у школі часто відбувається важко. Випускники повинні вміти ефективно використовувати сучасні методи, технічні засоби навчання на уроці з урахуванням конкретних умов класу та типу школи.

Метод проектів у навчанні граматики англійської мови відіграє важливу практичну роль, і є ефективним для розвитку інтелектуального потенціалу та формування науково-дослідницьких навичок майбутніх учителів англійської мови для подальшої професійної діяльності у закладах освіти [1; 9].

Якісне виконання проекту потребує наявності у студентів проектного мислення, творчого мислення, чітких знань з вивченої теми чи проблеми, вміння оформити та презентувати. Великою перевагою методу проектів на заняттях з вивчення граматики англійської мови є, передусім, його поєднання з навчальною та практичною діяльністю студентів. За-

вдяки методу проектів студенти мають змогу інтегрувати весь арсенал своїх знань, вмінь для успішного виконання проектною роботи під час вивчення певної теми з курсу Практична граматика.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Історично, метод проектів був розроблений на початку ХХ століття на основі прагматичної педагогіки американського філософа і педагога Джона Дьюї. Ідея Д. Дьюї у створенні проектного методу була цілеспрямована на розвиток прагматичних вмінь, когнітивних навичок студентів, вмінні самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, розвитку критичного та творчого мислення. Тому проектний метод набув і сьогодні набуває особливої ваги в сучасному інформаційному суспільстві та освітніх закладах зокрема.

У науковій літературі проблема методу проектів розглядається у різних аспектах вченими (О.П.Кальнік, Є.С.Полат, В.Х.Кілпатрік, Н.Ю.Пахомова, А.В.Хуторський тощо) [2-8].

Професор Є.С.Полат описує проектний метод, як такий, що базується на розвитку когнітивних навичок студентів, умінні самостійно конструювати свої знання, вмінні орієнтуватися в інформаційному просторі, розвитку критичного і творчого мислення. Метод проектів походить з дидактики, конкретних методів, якщо він використовується в межах певного предмета. Метод є дидактичною категорією. Це набір технік, операцій освоєння певної області практичних або теоретичних знань, конкретної діяльності. Це шлях пізнання, спосіб організації процесу пізнання. Тому, якщо мова йде про проектний метод, то йдеться саме про шлях досягнення дидактичної мети шляхом детального розвитку проблеми (технології), яка повинна закінчитися дуже реальним, відчутним практичним результатом, спроектованим так чи інакше [7].

Метод проекту заснований на ідеї, його прагматичному фокусі на результаті, який можна отримати при вирішенні конкретної практично або теоретично значущої задачі. Цей результат можна побачити, осягнути, застосувати в реальній практичній діяльності. Для досягнення такого результату необхідно навчити студентів мислити самостійно, знаходити і

вирішувати проблеми, залучаючи для цього знання з різних областей, вміння прогнозувати результати і можливі наслідки різних рішень, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки [7].

Проектний метод завжди орієнтований на самостійну діяльність студентів – індивідуальної, парної, групової, яку студенти виконують протягом певного періоду часу. Цей метод органічно поєднується з груповими (спільними або кооперативними методами навчання). Метод проекту завжди передбачає вирішення задачі. Вирішення проблеми передбачає, з одного боку, використання набору, різних методів, навчальних інструментів, а з іншого, передбачає необхідність інтеграції знань, навичок для застосування знань з різних галузей науки, техніки, технологій, творчих сфер. Результати виконаних проектів повинні бути, що називається "відчутним", тобто якщо це теоретична проблема, то її конкретне рішення, якщо практичне – конкретний результат готовий до використання в навчальному середовищі чи реальному житті. Якщо говорити про метод проектів як педагогічної технології, то ця технологія передбачає набір досліджень, дослідних, проблемних методів, творчого характеру [7].

Проектний метод завжди орієнтований на самостійну діяльність студентів – індивідуальної, парної, групової, яку студенти виконують протягом певного періоду часу.

Цікавою і корисною знахідкою є розробка методичного паспорта навчального проекту створеного Пахомовою Н.Ю. Методичний паспорт навчального проекту [5; 6].

1. Тема (теми) навчальної програми з предмета/ предметів
2. Цілі: освітня, навчальна, розвиваюча
3. Навчально-педагогічне завдання (за класом, групою, кожним учнем/студентом)
4. Вік студентів (клас/група)
5. Робочий час проекту
6. Забезпечення
  - Матеріально-технічне та навчально-методичне обладнання
  - Додатково залучені (учасники, фахівці, інформаційні та матеріально-технічні ресурси)
7. Загальні навички навчання, необхідні студентам для самостійної роботи
  - Мотивація до знань, до навчальної діяльності
8. Результат проекту спрямований на розвиток навичок:
  - самостійної роботи з:
    - джерелом інформації
    - технологіями
  - комунікативних через:
    - обмін інформацією
    - рольову взаємодію
  - розвиток мислення через:
    - проектування
    - планування
    - аналіз
    - синтез
    - структурування
    - самоаналіз
    - рефлексія
  - Виховання толерантності
  - Розширення власного світогляду (всєбічний розвиток)

Мета статті висвітлити важливість та продуктивність методу проекту в навчанні граматики англійської мови на основі теоретичного аналізу та емпіричного дослідження. **Методи, використані в**

дослідженні поділяються на теоретичні (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) та емпіричні (спостереження, опитування). Здійснено теоретичний аналіз методу проектів як продуктивної та актуальної технології навчання граматики англійської мови для вивчення та запозичення нового в освітньому процесі; формування цілісного знання щодо застосування методу проектів у навчанні граматики англійської мови стало можливим завдяки використанню методу синтезу; за допомогою порівняння та узагальнення зроблено висновки щодо практичності та актуальності застосування методу проектів в навчальній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Фактично, завдяки методу проектів спостерігається активний розвиток мислення студентів, велика увага приділяється діалогічній взаємодії студентів і викладачів, а також, важливо, активно комунікують студенти один з одним, навчаються працювати в парах, в міні та макро групах, тобто значний акцент методу проектів спрямовується на взаємодію в колективі групи для успішного виконання поставленого завдання чи пошуку певної інформації. Помітним є той факт, що зазначена навчальна співпраця надає методу проектів високого рівня, інноваційного характеру і, в свою чергу, сприяє формуванню професійно важливих якостей та вмінь майбутнього вчителя іноземної мови, таких як комунікабельність, вміння співпрацювати з членами групи, бути самостійним, активним, ціле направленим, відповідальним, толерантним.

Як правило, практично, на підсумкових заняттях з Практичної граматики англійської мови студенти 2 курсу ОС «Бакалавр» (майбутні вчителі англійської мови) представляють свої індивідуальні проекти з теми «Умовні речення та форми дієслів умовного способу», «Неособові форми дієслова» під час аудиторної роботи та з початком карантинного режиму внаслідок Covid-19 робота з проектами реалізувалася дистанційно на платформі «Google Meet», через платформи Viber, gmail.

Загалом, мета заняття передбачала закріпити граматичний матеріал щодо вживання умовних речень методом проектної роботи. Реалізація проекту передбачала декілька етапів, а саме: I. Підготовчий; II. Основний, III. заключний. На кожному з яких студенти отримували певні завдання, здійснювали пошукову роботу та продумували як продемонструвати кінцевий продукт проекту. Застосування проектної роботи сприяло розвитку критичного та творчого мислення студентів, а головне, комунікативної компетентності.

Слід відзначити, що студенти 2 курсу ОС «Бакалавр» факультету іноземних мов активно та цікаво презентували свої проектні роботи з використанням комп'ютерних технологій через Google Meet. Значною перевагою було те, що кожна презентація та виступ настільки були дійсно індивідуальними, неповторними та особливими, що в свою чергу, підкреслили та підтвердили ще раз, що студенти факультету іноземних мов є талановитими, відповідальними, цілеспрямованими особистостями, і найприємніше – готові до сучасних викликів.

По завершенню проектної роботи, важливо було дізнатися відгуки та рефлексію від студентів шляхом опитування та їхні особисті враження від проектної роботи на заняттях з Практичної граматики англійської мови як профільного курсу для професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови для освітніх закладів.

Варто зауважити, що мета проекту була цілком розкрита, адже студенти покращили комунікативні

**Аналіз відгуків студентів щодо проектної роботи на заняттях з
Практичної граматики англійської мови**

1	Робота над виконанням проекту з граматики була приємним та корисним досвідом для студентів
2	В процесі пошуку інформації, студенти не тільки переглядали матеріали з теми (наприклад, про Subjunctive Mood), а й досліджували різні глибші аспекти цієї теми, що для них було новим і мотивуючим поштовхом до реалізації проекту
3	Навчилися виділяти основну і додаткову інформацію, і бути здатним до роз'яснення інформації структурованим чином перед великою аудиторією
4	Можливість тренувати навички публічного виступу, давати відповіді на запитання, швидко реагувати на коментарі, зауваження та пропозиції
5	Навчилися використовувати різні аудіовізуальні матеріали і засоби, аби покращити ясність викладу матеріалу та контакт з аудиторією аби контент був зрозумілим та чітким для слухачів

вміння, творче та логічне мислення, рівень знань, з граматичної теми та креативний підхід до вирішення практичних завдань.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Досліджено, що до переваг методу проектів у навчанні граматики англійської мови належить віднести орієнтацію на креативний пошук та формування вмінь студентів цікаво та оригінально представити розробку власного проекту з вивченої теми. Крім того, студенти отримують належну свободу для виконання проекту відповідно до їх інтересів і здібностей, що засвідчує науково-практичний характер даного методу. Варто підкреслити, що цей метод допомагає у сприянні соціальної взаємодії та кооперації між студентами, оскільки вони повинні навчитися працювати в групі та взаємодіяти з різними студентами для роз'яснення чи отримання інформації. З'ясовано, що найефективнішим у розробці проекту є виконання проектної роботи, яка передбачає не механічне застосування чи представлення вивчених правил з граматики англійської мови, а самостійний

пошук шляхів вирішення поставлених задач у проекті. Процес розв'язування завдань є по-перше, засобом закріплення вивченого матеріалу, і по-друге, що надважливо теж, є потенційним джерелом отримання нових знань та вмінь у процесі виконання завдань.

Як результат і підсумок, можна узагальнити, що запровадження методу проектів у практику навчання граматики англійської мови сприяє студентам підвищити мотивацію, реалізувати свій інтерес до предмету дослідження, поглибити знання граматичного матеріалу, продемонструвати дослідницькі навички роботи над темою проекту, показати свій рівень володіння мовою. Загалом, перевагою виконання проектних завдань і участь у проекті дозволяє студентам бачити та усвідомити практичну користь від вивчення мови, що і є запорукою успіху. Перспективою подальшого дослідження може бути дослідження щодо актуальності аплікації методу проектів у навчанні граматики англійської мови засобами кооперативного навчання.

Список використаної літератури

1. Деркач С.П. Методологічні засади кооперативного навчання. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. 2016. № 2 (12). С.350–355.
2. Кальнік О.П. Контроль навчальних досягнень з іноземної мови студентів ВНЗ за допомогою методу проектів. URL: http://77.121.11.9/bitstream/PoltNTU/334/1/Kalnik_OP_Kontrol_Za_Dop_Proektiv.pdf (дата звернення: 03.06.2021).
3. Килпатрик В.Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе / пер. с англ. Е.Н.Янжул. Львів: Брокгауз-Ефрон, 1925. 43 с.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Е.С.Полат. Москва: Академия, 2000.
5. Пахомова Н.Ю. Учебный проект: его возможности. Учитель. 2000. № 4. С.52–55.
6. Пахомова Н.Ю. Метод проектов. Информатика и образование. Международный специальный выпуск журнала: Технологическое образование. 1996. С.92–96.
7. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка. Иностранные языки в школе. 2000. № 2,3. С.37–45.
8. Хуторской А. В. Развитие одаренности школьников: Методика продуктив. обучения. Москва: ВЛАДОС, 2000. 319 с.
9. Деркач С.П. Reflection on the New Teacher Development. *Інновації в сучасній освіті: український та світовий контекст*: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (Умань, 18–19 квітня 2019 рік). Умань, 2019. С. 72–73.

References

1. Derkach, S.P. (2016). Metodolohichni zasady kooperativnoho navchannia [Methodological aspects of cooperative learning]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriya: Pedagogika i psykholohiia*, 2 (12), 350–355. [in Ukrainian].
2. Kalnik, O.P. Kontrol navchalnykh dosiahnen z inozemnoi movy studentiv VNZ za dopomohoiu metodu proektiv [Control of academic achievements in a foreign language of university students using the project method]. http://77.121.11.9/bitstream/PoltNTU/334/1/Kalnik_OP_Kontrol_Za_Dop_Proektiv.pdf [in Ukrainian].
3. Kypatryk, V.Kh. (1925). *Metod proektiv. Prymenenye tselevoi ustanovky v pedahohycheskom protsesse* [Method of projects. Application of the target setting in the pedagogical process]. Brokhaus-Efron [in Russian].
4. Polat, E.S. (2000). *Novyye pedahohycheskiye i informatsyonnyie tekhnolohyy v sisteme obrazovania* [New pedagogical and information technologies in the education system]. Akademiya [in Russian].
5. Pakhomova, N.Yu. (2000). Uchebnyi proekt: yego vozmozhnosti [Learning project: its possibilities] *Uchitel*, 4, 52–55. [in Russian].
6. Pakhomova, N.Yu. (1996). Metod proektiv [Method of projects] *Informatika i obrazovanie. Mezhdunarodnyj spetsyalnyj vypusk zhurnala: Tekhnolohicheskoe obrazovanie*, 92–96. [in Russian].
7. Polat, E.S. (2000). Metod proektiv na urokakh inostrannogo yazyka [Method of projects at foreign language lessons] *Inostrannyye yazyky v shkole*, 2,3, 37–45. [in Russian].
8. Khutorskoi, A. V. (2000). *Razvitie odarennosti shkolnikov* [Development of schoolchildren talents], Vlados. [in Russian].
9. Derkach, S.P. (2019). Reflection on the New Teacher Development. *Proceedings of the II International conference – Innovatsii v suchasnyy osviti: ukrainskyi ta svitovyi kontekst* (pp.72–73). [in English].

Стаття надійшла до редакції 25.03.2022 р.
Стаття прийнята до друку 30.03.2022 р.

Derkach Svitlana

PhD in Education, Associate Professor
English and Methodology Department
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

METHOD OF PROJECTS IN LEARNING ENGLISH GRAMMAR

Abstract. The relevance of the study is due to the need for a theoretical understanding of implementing the method of projects in learning Grammar by students at university whose major is English, and its practical application in the English classroom study in schools. The purpose of the article is to analyze the importance of the method of projects as a productive technology of English grammar learning by students. The main methods used in the study are divided into theoretical (analysis, synthesis, comparison, generalization) and empirical (observation, survey). Theoretical analysis of the method of projects as a productive and relevant technology of English grammar learning for studying and borrowing new in the educational process was carried out; the formation of a holistic knowledge of the application of the project method in the study of English grammar became possible due to the use of the synthesis method; by comparison and generalization, conclusions were drawn about the practicality and relevance of the application of the project method in educational activities. Through comparison, generalization, observation and survey it was found that the project method increases the motivation of students to study, to the subject of research, deepens knowledge of grammatical material, forms research skills on the project topic and the ability to speak publicly. It should be emphasized that this method helps to promote social interaction and cooperation between students, as they must learn to work in a group and interact with different students to explain or obtain information. The study on the relevance of the application of the project method in teaching English grammar by means of cooperative learning is the prospect of our further research.

Key words: method of projects, project, pragmatic learning, learning through interaction, English grammar.